

**PROFESOR
FRANC ČEZAŽAR —
NAGRAJENEC
MESTA LJUBLJANE**

Letošnji Dan zmage — 9. maj — je Ljubljana slovesno proslavila: med številnimi proslavami je bila v dvorani Tivoli slovesna seja skupščine mesta Ljubljane, združena s proslavami ob 25-letnici osvoboditve. Ob tej priložnosti so podelili številna visoka odlikovanja in priznanja aktivistom Osvobodilne fronte, zlate plakete ilegalca in nagrade mesta Ljubljane. Med petimi nagrajenci mesta Ljubljane je bil tudi Franc Čežar, profesor fizike in matematike, markantna osebnost med ljubljanskimi prosvetnimi delavci dolga leta nazaj.

Rojen leta 1899, je prof. Franc Čežar po dovršitvi študija vse razdobje od 1923 do 1943 poučeval na ljubljanskih gimnazijah in učiteljsku, nato je bil odpeljan v Dachau in taborišče Gross-Rosen; po osvoboditvi je prejel funkcijo ravnatelja, ki jo je opravljal na gimnazijah v Ljubljani in na ljubljanskem učiteljsku polnih 16 let. V letih 1962 do 1968 je deloval kot pedagoški svetovalec za matematiko in fiziko na zavodu za PPS Ljubljana.

Kot matematik in fizik se je Franc Čežar uveljavil predvsem kot pedagog. Njegovi metodični in didaktični postopki pri pouku so bili uspešni zaradi tega, ker je znal učencem približati učne in vzgojne smotre matematike in fizike. Značilno za to. Čežarja je, da so učenci videli v njem predvsem strokovnjaka-pedagoga, ki je s svojo urejeno osebnostjo, s pedagoškim taktom in poklicno vnemo budil v njih spoštovanje do dela in veselje do stroke.

Zaradi teh sposobnosti in zaradi svoje humanistične napredne miselnosti, ki jo je v prejšnji Jugoslaviji izpovedoval kot član naprednih mladinskih gibanj, v desetletju pred drugo svetovno vojno pa kot član skupine dr. Aleša Stanovnika, je bil prof. Čežar že pred vojno

Prof. Franc Čežar

ugledna prosvetna osebnost. V času NOB je bil aktivni član OF, nato zaprt in v taborišču. Tudi kot gimnazijski ravnatelj se je izkazal kot pedagog — kot pedagoški vodja profsorskega zbora in kot organizator pouka in vzgoje na zavodu, ki mu je bil zaupan. Zaradi svojih strokovnih in pedagoških kvalit, zaradi vestnosti in humanosti je v republiškem aktivu gimnazijskih ravnateljev užival resnični ugled, trdno zasidran na osebnem formatu, čutu odgovornosti in samostojnem presojanju vzgojnih situacij. Prof. Čežar je bil v razdobju dveh desetletij po osvoboditvi pojem dobrega gimnazijskega ravnatelja s strokovno reputacijo, z ugledno pedagoško prakso in razvitim občutkom za potrebe in napredek socialistične družbe.

Zaradi takih kvalit in izkušenj se je prof. Čežar v zadnjem desetletju svojega službovanja gledano uveljavil kot pedagoški svetovalec za matematiko in fiziko na osnovnih in srednjih šolah; prirodno spoštovanje do ljudi in neprisljen skromnost sta k temu prispevala svoje. (Tako bomo v utemeljitvi predloga za podelitev nagrade mesta Ljubljane to. Francu Čežarju.)

Za svoje uspešno delo je prejel odlikovanja: Zasluge za narod 3. reda, Red dela III in Red dela z zlatim vencem.

Kot prizadeven družbeni delavec se je prof. Čežar dolga leta pojavljal tudi kot vidni sindikalni funkcionar in član republiških sindikalnih forumov, kjer je vedno dosledno branil pravice delavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Veseli smo, da je prejel nagrado mesta Ljubljane prav tak delavec, kot je Franc Čežar. Iskreno čestitamo!

SINDIKAT DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE

O SLOVENSKIH GLEDALIŠČIH IN DNEVIH PROSVETNIH DELAVCEV

Ni bilo prvič, da smo na sindikatu delavcev družbenih dejavnosti poslušali razpravo o kritičnem stanju v slovenskih gledališčih. Predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti je dokaj izčrpno in na podlagi posebne »informacije o osebnih dohodkih v slovenskih poklicnih gledališčih« tudi pretekli četrtlet (14. maja t.l.) med drugimi pomembnimi zadevami obravnavalo to problematiko.

Predsedstvo sindikata se je zavzelo za takojšnjo in temeljito sanacijo razmer, sicer bo prišlo v teh zavodih kaj kmalu do neljubih dogodkov: delavci, zaposleni v njih, prejemo za svoje delo zelo nizke osebne dohodke (ugotovili so, da so nominalni osebni dohodki delavcev v gledališčih v l. 1969 bili nižji kot v letu 1965!). Majhna sredstva, ki jih dobivajo gledališča za svojo dejavnost, so resnično odraz dokaj čudnega (da tako rečemo) odnosa naše družbe do teh kulturnih zavodov. Znano je namreč tudi, od kod naj bi

trudi urediti zadevo, čeprav sindikati svari in dokazujejo...

Na omenjeni seji predsedstva RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti so sklenili ponovno opozoriti na to problematiko preko sredstev javnega obveščanja, hkrati pa bodo poslali »informacijo o osebnih dohodkih v slovenskih poklicnih gledališčih« republiški skupščini ter skupščinam v Mariboru in Celju ter še drugim odgovornim političnim forumom.

Sindikatu delavcev družbenih dejavnosti se je že večkrat zavzel za to, da bi znova zaživel tim. dnevi delavcev družbenih dejavnosti — dnevi prosvetnih delav-

cev, dnevi zdravstvenih in drugih delavcev. Taka srečanja delavcev enega področja dejavnosti v okviru občine so se pokazala zelo koristna oblika za poživljanje medsebojnega spoznavanja kakor tudi za izmenjavo izkušenj pri skupnem delu — strokovne in družbeno-ekonomske narave. Prav je, da se taka srečanja poživijo z aktualno problematiko, da se s predavanji, kulturnim in zabavnim programom ter s podeljevanjem nagrad in drugih priznanj najzaslužnejšim delavcem oživi lepa tradicija prejšnjih let in najde ustrezna oblika takih srečanj tudi v našem času. Ob takih manifestacijah naj bi dali večji poudarek tudi objavljanju rezultatov in problemov skupnih prizadevanj npr. s področja šol-

stva, tako da bi bila javnost boljše seznanjena z doseženimi uspehi.

V zadnjih letih so bili organizatorji dnevov prosvetnih delavcev vodstva občinskih odborov našega sindikata, ki so v sodelovanju z osnovnimi sindikalnimi organizacijami pripravila dneve prosvetnih delavcev v Mariboru, Murski Soboti, Novem mestu, Krškem, Kopru, Ptuj, Radgoni, Domžalah, Velenju, Zalcu in drugod. Skoraj povsod so bila ta zborovanja izredno dobro obiskana (tudi do 500 udeležencev), ponekod so jih združili z ogledom gledaliških predstav, koncertov, razstav ipd. Interes, ki je za te vrste manifestacij izredno velik zlasti med prosvetnimi delavci, bi kazalo vsekakor razvijati naprej.

Tako je delala mladina na progi Šamac—Sarajevo 1947

Razstava: »Osvoboditev, obnova, izgradnja«

Od 8. maja do 1. junija 1970 je v Muzeju ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani odprta razstava v počastitev 25-letnice osvoboditve Slovenije, ki zajema naslednjo vsebino — zajeto za šolsko učno uro v muzeju:

V jeseni 1944 je bil položaj v Jugoslaviji že tak, da je vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja lahko začelo pripravljati zaključne operacije. Pod pritiskom Rdeče armade sta kapitulirali Romunija in Bolgarija. Rdeča armada se je septembra približala mejam Jugoslavije. V

prvi polovici oktobra so se sovjetske čete združile z enotami NOV v Vzhodni Srbiji in 20. X. 1944 skupno osvobodile Beograd. Jugoslovansko vojaško in politično vodstvo se je preselilo v osvobodeno glavno mesto in od tam vodilo zaključne operacije. Enotam narodnoosvobodilne vojske je uspelo do začetka leta 1945 osvoboditi Makedonijo, Crno goro, Dalmacijo z otoki, Hercegovino in jugovzhodni del Bosne.

Ob prehodu leta 1944/45 se je hitro približeval konec druge svetovne vojne. Vzhodna in zahodna fronta v Evropi sta že tesno obkolili ozemlje nemškega rajha. V Italiji so v tem času pripravljali veliko ofenzivo z naskokom na nemško obrambno »Gotsko črto«. Od 4. do 12. februarja 1945 so bili v Jalti razgovori med predstavniki treh vlad protihitlerjevske koalicije, ki so jim bili na čelu Roosevelt, Churchill in Stalin z vojevojskih štabov in zunanjimi ministri. Pripravili so načrt skupnih vojaških operacij

za čimprejšnji zlom nacistične Nemčije. V tem obdobju so imeli zavezniški novo Jugoslavijo že za polnovrednega partnerja svoje koalicije in se računali na njeno sodelovanje v zaključnih operacijah.

Narodnoosvobodilna vojska Jugoslavije zdaj ni imela več samo naloge za lastnimi silami osvoboditi vsega jugoslovanskega ozemlja, temveč tudi olajšati in zavarovati operacije III. ukrajinske fronte na Madžarskem in angloameriških sil v Italiji ter obenem obe fronti povezati. 24. februarja 1945 so se v Beogradu prav zaradi dogovorov o poteku teh operacij sestali maršali Tito, Tolbuhin in Aleksander. Do tega časa je Narodnoosvobodilna vojska Jugoslavije narasla na 17 korpusov z okoli 800.000 borci. Z odlokom vrhovnega komandanta maršala Tita so bile januarja 1945 oblikovane štiri armade, 1. marca pa je bila NOV in POJ preimenovana v Jugoslovansko armado.

Vrhovno poveljstvo jugoslovanske vojske se je odločilo, da s svojimi silami prebije sovražnikovo fronto v Sremu in Liki, nato pa z odločnim prodorom z desnim krilom po dolini Drave, z levim pa ob obali Jadranskega morja proti Trstu in naprej po dolini Soče do Celovca ter hkrati ob močnih frontalnih napadih v središču in delovanju v sovražnem zaledju zapre obroč okrog nemške balkanske grupacije na območju Julijskih alp in Karavank. Marca 1945 se je bojevala na jugoslovanskem ozemlju nemška armadna skupina »E« s sedmimi armijskimi korpusi pod poveljstvom generalobersta von Löhra, ki je 26. marca prevzel vrhovno komando za Jugovzhod. Nemci so razpolagali tudi z jugoslovanskimi kvistilinskimi enotami: četniki, nedelčevci, ustaši in slovenskimi domobranci.

Enote IV. jugoslovanske armade, ki je prodirala na levem krilu vzdolž Jadranske obale, so se 16. aprila spustile v boj za Reko — močno sovražno postojanko, ki je padla šele 7. maja. Istočasno so se nekatere enote te armade prebile preko Gorskega Kotara in Snežnika v Slovensko Primorje na Pivko in se konec aprila približale Trstu ter ga s pomočjo slovenskih enot IX. korpusa obkolile. Nemci so se trdovratno upirali v utrdbah, v mestu so divjali poulični boji. Borci IV. armade in IX. korpusa so ob podpori tržaških delavcev 2. maja mesto osvobodili. Medtem je del enot IX. korpusa NOV in PO Slovenije osvobodil Tržič, Gorico in ves desni breg Soče z mesti Čedad, Videm in Tržič. 3. maja je štab IV. armade sestavljal na Bazovici močan motorizirani odred, le-ta je 4. maja osvobodil Ajdovščin, nato pa prodrl po Soški dolini mimo Bovca in preko Vršiča v Kranjsko goro in naprej na Koroško, kjer se je sešel z angloameriškim enotami ter enotami III. jugoslovanske armade in štajerske IV. (Dalje na 2. strani)

IZVRŠNI ODBOR REPUBLIŠKE SKUPNOSTI IZOBRAŽEVANJA V MARIBORU

KAKO 1971

11. in 12. maja so člani izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti pretrgali v navzočnosti mariborskih gostiteljev in zastopnikov MS obširen program, ki je obravnaval poleg rednega dela tudi tematiko tega področja.

27. maja bo skupščina RSI v Ljubljani, ki se je bo udeležil tudi predsednik izvršnega sveta SRS Stane Kavčič. Še pred tem je bil 18. in 19. maja posvet vseh republiških izobraževalnih skupnosti SFRJ v Ljubljani in Kopru, kjer so izmenjali izkušnje ob dosedanjem delu. Tako bo zasedanje skupščine dovolj zanimivo, ne samo zaradi dogovorov o gospodarjenju v šolstvu 1971. leta, kar bo glavna točka dnevnega reda.

Sedaj pa o zanimivostih s seje v MB (materiali so delovni dokumenti, ki so vsakemu na razpolago pri TIS vsaj v obliki informacij RSI).

Kako 1971

Material za skupščino je pripravljen problemsko. Poročilo opozarja na splošno spoznanje, da dopolnilno financiranje šolstva ne more vplivati na hitrejši ekonomski razvoj. Tudi oceno ekonomske zmogljivosti občine morajo izračunati kompetentnejši od RSI (Kočevje npr. ima primanjkljaj, ker ima zaposlene občane kar v 90 jugoslovanskih občinah).

OD prosvetnih delavcev bo ostal še vedno v komparaciji z nagrajevanjem v ostalih dejavnostih. Za leto 1971 je predvideno 14% povečanje. Materialni stroški bodo ostali v višini od 15 do 20%.

Za nadurno delo pričakujejo prosvetni delavci 130% nagrajevanje. O tem bo odločila skupščina RSI.

Amortizacija je zadovoljivo urejena.

Dijaški domovi

V jeseni bodo dijaški domovi (ki so trenutno najbolj nevalgična točka našega šolstva) lahko prešli na skupine po 30 dijakov na enega vzgojitelja). Osvajeno je načelo: dijaški različnih srednjih šol v enem domu.

Domovi morajo izdelati vzgojne programe. Vzgojitelji bodo na grajevanju po kvalifikaciji, obstoječo kvalifikacijsko strukturo je treba izboljšati.

RSI bo opozorila republiko, da je nujno treba urediti investicijsko vzdrževanje dijaških domov, sicer bo stanje od dne do dne slabše, pa je že zdaj nezno.

Dopolnilna sredstva TIS

Občini Zalec in Slovenj Gradec bosta letos izjemoma dobili premostitvena sredstva za financiranje šolstva, ker sta po merilih izpadli iz dopolnjevanja. Zalec daje 59% vseh zbranih sredstev in bi letos brez pomoči RSI zvozil le na račun OD prosvetnih delavcev. Odobrili so 600 tisoč. Tudi Slovenj Gradec se bo rešil z 250 tisoč dinarji. Znižajo se dopolnilna sredstva Dravogradu (65) in Metliki (87), ostali dobe več kot doslej.

Šola v Bosanski Krajini

Novembra letos bodo prosvetni delavci Bosanske Krajine sprejeli pomoč potresnemu prizadetemu območju — novo šolo, dar slovenskega šolstva. Delavci gradbenega podjetja PIONIR iz Novega mesta so že pričeli z delom. Šola bo zgrajena z varnostjo proti 9. potresni stopnji. Podobna bo šoli v Trebnjem na Dol. (prvotni načrt — montažna šola — je spremenjen, ker vremenske prilike niso naklonjene tipu take stavbe). RSI daje 0,5 odstotka. Po dosedanjih izračunih (pet milijonov + 30% podražitev) kaže, da TISom ne bo treba odvzeti niti vseh 0,3% prispevka za to šolo, kot je bilo dogovorjeno.

Srednje šole so več

MB ima enake OD za prosvetne delavce na osnovnih in srednjih šolah (po kvalifikaciji). Slišati je, naj bi bilo delo na srednjih šolah za 10% bolj nagrajevano. IO meni, da morajo strokovni organi proučiti, če so take zahteve upravičene, ali res kaže šole rangirati. Način selekcije med prosvetnimi delavci bo treba najti in tako zagotoviti resnično boljše kvaliteto dela na srednjih šolah.

Manifestaciji ob osvoboditvi Novega mesta 8. maja 1945 se je pridružila tudi mladina. (Z razstave »Osvoboditev, obnova, izgradnja«)

alpe
adria

LJUBLJANA, Masarykova 14

Šole, zavodi in ustanove!

Ob zaključku šolskega leta vam poceni, solidno in strokovno organiziramo zaključne šolske izlete in ekskurzije po Sloveniji, Jugoslaviji in v inozemstvo.

V lastnih objektih ob morju in na Gorenjskem nudimo šolskim skupinam po ugodnih cenah vso oskrbo v času izletov.

Vse prevoze vršimo z modernimi turističnimi avtobusi znamke mercedes, podjetja »Slavnike Koper.

Vse informacije dobite v našem turističnem biroju, tel. št. 315-092 ali na tel. 311-872.

Se priporočamo!

Akcija: TEŽJA DELOVNA MESTA

Prispevek navezujem delno na pismo uredništvu v 8. številki Prosvetnega delavca, ki ga je napisal Ivan Rutar

Vsaka akcija zahteva predpravo. To je po navadi osveščanje prizadetih, ki se marsikdaj sploh ne zavedajo teže krivice, ali pa v zahtevah pretravajo in tako ne morejo pridobiti tistih, ki imajo odločilno besedo pri odločitvah. Zagovornik delavskih pravic bi moral vsekakor biti delavska organizacija, ki jo delavci tudi financirajo, to je sindikat. Priznati pa moramo, da je sindikat skrbel za ozimnico prav takrat, ko so se pričele ukinjati razne bonitete na vaških šolah, delovni kolektivi so smatrali za sindikalno delo strokovno izpopolnjevanje v obliki raznih vzornih nastopov, torej tisto, kar delajo danes učiteljski aktivisti. Tako ni bilo nikogar, ki bi ob pravem času pokazal na problem, da bi morebitne zastarele oblike stimuliranja nadomestili z novimi. Trenutno »obilje« razrednih učiteljev je privedlo do nesocialističnih pojmovanj ponudbe in povpraševanja po delovni sili: nezaposleni

učitelji bodo prisiljeni ugrizniti tudi v skorjo črnega kruha, če je belega zmanjkalo. Taka politika pa ni samo nehumana, ampak je kratkovidna, kar je že občutiti danes, še težje pa bodo razmere na podeželju čez kako desetletje. V prvih povojnih letih so bili učitelji enako plačani v mestu in na vasi, čeprav je vaški učitelj poučeval po več razredov celodnevno in ni v prvih letih imel niti četrtkov prostih. Glede na možnost in takratni obnovi domovine bi tudi težko pričakovali drugačno ukrepanje, zlasti če pomislimo, da je vaški učitelj takrat vendarle imel določene ugodnosti (brezplačno stanovanje, kurjavo in posebno nakup hrane pri kmetih). Če se prav spominjam, so vaški učitelji dobili prve denarne dodatke v šol. letu 1954/55, in sicer: dodatek za celodnevni pouk (3000 din), dodatek za težko mesto (znesek je bil različen glede na lego vasi) in dodatek za kombiniran pouk. Teh dodatkov niso dobili vsi člani kolektiva razen dodatka za težko delovno mesto. Tako je učitelj na srednje težkem mestu, ki je bil deležen vseh dodatkov, imel za približno tretjino večjo plačo kot mestni učitelj, pri tem pa ni izgubil drugih prej omenjenih ugodnosti.

Z rastjo plač oz. OD pa so se dodatki samo malenkostno valorizirali, razen dodatka za celodnevni pouk, ki le ni bil tako mačehovski nagrajevan. Po merilih RIS naj bi bili v letu 1970 OD učiteljev s srednjo izobrazbo povprečno 1300 din. Če naj bi dodatki bili v enakem razmerju z OD, kot so bili s plačo pred petnajstimi leti, bi moral učitelj, ki izpolnjuje enake pogoje, imeti OD ca. 1800 do 1900 din. Naj pojasnim, da sem vzel za osnovo iz leta 1954 učitelja pripravnika, za današnji dohodek pa poprečje!

Prav gotovo, da so se razmere po skoraj dveh desetletjih spremenile, zato je potrebno ponovno nepristransko oceniti težka delovna mesta.

V TOLMINSKI OBČINI TE STVARI UREJAJO

Zaradi zanemarjanja teh problemov v preteklih nekaj letih je skoraj nujno pričeti znova, kar se je z vso prizadevnostjo lotila TIS v Tolminu. V preteklem ko-

ledarskem letu ji ni uspelo, da bi prišlo v merilih za delitev sredstev in OD do enotnosti. Letos pa se je pričela odločna akcija. Avtoritativna komisija je pripravila merila za razdelitev sredstev zavodom. (Ko to pišem, skupščina TIS še ni sklepala in meril sprejela, vendar ni dvoma, da bodo sprejeta). V lanskem letu so šole dobile za zunanje oddelke enotno po 15 % več sredstev, sedaj pa bodo vaške šole kategorizirane v pet težavnostnih razredov. Komisija je pripravila po-

vaške šole urediti in jih bolje opremiti z učnimi pripomočki.

DOSTAVEK

Potem ko sem že napisal gornji prispevek, sem našel dokument, ki se nanaša na težka delovna mesta in je prav gotovo prvi povojni »zakon« te vrste.

V gornjem prispevku omenjam, da so vaški učitelji dobili prve denarne dodatke v letu 1954/55, kar pa za težko mesto ne velja. 30. decembra 1945 je ministrstvo za prosveto v spora-

važke šole urediti in jih bolje opremiti z učnimi pripomočki.

VRTIČKARJI, REJCI MALIH ŽIVALI, LJUBITELJI NARAVE
NAROČITE
revijo
ki je namenjena vam,
celoletna naročnina 34.-din

ČZP »KMEČKI GLAS«, LJUBLJANA

MIKLOŠIČEVA 4/1

Mladina fotografira

Posebno mesto v okviru proslav ob 25-letnici osvoboditve je pripravil strokovni aktiv ljubljanskih dijaških in vajenskih domov z zelo impresivno, vse pohvale vredno razstavo fotografij v preddverju festivalne dvorane v Ljubljani.

Gojencev, članov foto klubov je v domovih preko 200, zgolj na internih razstavah je sodelovalo 115 članov s 388 posnetki.

Centralna razstava je terjala izbor: posebna pomislija je izbrala najboljša dela v vsem od 66 gojencev 150 fotografij.

Letošnja razstava je bila šesta. To je dokaz, da se fotoamaterstvo lepo razvija, da se dela smotno, temeljito, resno zaradi česar so uspehi na dlani. Vsi vemo: zahtevnost lepe fotografije ni majhna. Začetnikom, mladim fotografom je vse od prvih dalje potrebno povedati, kako in kaj, kako je s svetlobo, s senco, z motivom, kakšno funkcijo ima danes fotografija v družbi, kako je s portretiranjem, kako z naravo in še mnogo drugega.

Nagrade za najboljšo krožko so prejeli Dom tehniških šol, Dom železniških šol in Dom Ivana Cankarja.

V. D.

SREČANJE UČENCEV OSNOVNIH ŠOL PREŽIHOVEGA VORANCA

Letošnjega 23-25. maja bo obiskalo Ravne na Koroškem okrog 200 pionirjev — učencev šol, ki nosijo Prežihovo ime. Prišli bodo iz Ljubljane, Jesenic, Maribora in Srednje Bistrice. Na tem srečanju, ki ga organizira učiteljski kolektiv osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem, bodo počastili 20-letnico Prežihove smrti. Udeležili se bodo svečane proslave, sode-

lovali na »popoldnevu Prežihove besede«, obiskali Kotlje, Sentanel, se pogovarjali v študijski knjižnici in se razvedrili na kresovanju. Pomerili se bodo na roketnem in šahovskem turnirju, si ogledali likovno in fotomatersko razstavo in obiskali muzej in dom telesne kulture. Ob tej priložnosti bodo podelili tudi Bibibanove in Prežihove bralne značke in knjižne nagrade ter

sprejeli pionirje v ZMS.

Učitelji ravenske osnovne šole žele, da bi učenci поблиže spoznali Prežih in njegov kraj ter da bi ravenski pionirji spoznali vrstnike z vseh šol, ki nosijo Prežihovo ime.

Pionirje teh šol bodo gostiljubno sprejeli ravenski šolarji in njihovi starši. Pokroviteljstvo proslave je prevzela ravenska občinska skupščina.

Vojaške šole med najmodernejšimi učnovzgojnimi zavodi

V ZADRU: LETALSKA VOJNA AKADEMIJA

Ena najpomembnejših šol v sistemu šolanja pilotov in vojaškega poveljniškega osebja je letalska vojna akademija v Zadru. Šola usposablja prihodnje letalske oficirje, pilote vojnega letalstva in protiletalske zaščitne, ima poseben način organizacije učnega procesa in izredno kakovosten pouk v spretnosti pilotiranja.

Pripravljalna šola za letalsko akademijo in kasneje za višjo komandno-štabno šolo vojnega letalstva in protiletalske zaščite ter mnoge druge tečaje za poklicno izpopolnjevanje je letalska gimnazija v Mostarju.

Vse bolj zamotana tehnika, vse večje hitrosti in višine leta sodobnih letal, sodobni bojni sistemi in podobno prinašajo vrsto problemov, ki jih obravnava sodobna letalska medicina. S temi vprašanji se ukvarja Letalski medicinski inštitut v Zemunu, kjer izbirajo tudi kandidate za letalsko šolo. Izberejo jih na podlagi določenih meril in selekcijskih instrumentov, posebno pozornost pa posvečajo mentalno-somatskim, psiho-fizičnim, intelektualnim in drugim sposobnostim kandidatov. Ta merila omogočajo cenejše in krajše šolanje, saj lahko kandidati v zelo kratkem času pridobe splošno, tehnično in strokovno znanje. Kljub zahtevnim merilom za sprejem je izbor vseeno uspešen: vsako leto se prijavi namreč zelo veliko kandidatov (več kot 1000), sprejmejo pa le majhen odstotek prijavljenih.

Pri izbiri posvečajo posebno pozornost narodnosti sestavi

kandidatov, po selekciji pa odidejo kandidati v Letalsko gimnazijo »Maršal Tito«. Tu imajo pouk naravoslovno — matematičnih predmetov, posebna pozornost pa velja motivaciji za letalski poklic in fizičnemu razvoju dijakov. Letalska gimnazija — organizacija življenja in dela v tej šoli je internatska — je ena najmodernejših srednjih šol. Med počitnicami se dijaki usposablajo za jadralsvo, v zadnjem letniku pa pridobe spretnosti motornega pilotiranja. Dijaki, ki pokažejo največ sposobnosti za letalski poklic, odidejo po opravljeni maturi v letalsko vojno akademijo, tisti, ki so nadarjeni za tehnične vede, pa v letalsko-tehniško akademijo v Rajlovcu.

Zadrška letalska vojna akademija je med najboljšimi tovrstnimi šolami na svetu, saj v najkrajšem času praktično usposobi gojenca za poklic letalskega častnika. Sodobne težnje v razvoju sistema šolanja so zajele tudi učni proces v tej šoli. Moderni pouk omogoča tudi programirani študij (s stroji za učenje, kar je predvidela letalska vojna akademija tudi v svojih učnih načrtih.) V ta namen imajo še posebno elektronsko učilnico, ki omogoča kibernetiko v učnem procesu.

V SPLITU PRIHODNJE LETO: MORNARIŠKA VISOKA ŠOLA

Tako kot vse vojne mornarice v svetu potrebuje tudi jugoslovanska veliko strokovnjakov raznih strok. Te stroke lahko razdelimo na dve osnovni skupini, in sicer: pomorske in mornariško-tehniške stroke. V teh poklih je zaposleno osebje s sred-

njo strokovno in višješolsko izobrazbo ter visokošolskim študijem in znanstveno-raziskovalnim delom. Predvidevajo, da bodo tudi na področju jugoslovanske vojne mornarice že kmalu reformirali in modernizirali tovrstni študij.

Novost reformnega obdobja bosta prav gotovo dve novi šoli, in sicer mornariška visoka šola in mornariško-tehniška srednja šola.

Mornariško visoko šolo bodo ustanovili v Splitu, usposabljalna pa bo skoraj vse profile pomorskega in mornariško-tehniškega osebja. Doslej so končali že vse priprave za izgradnjo šolskih objektov z internatom za gojence, pripravljajo pa tudi že nove učne načrte in predmetnike. Po novem učnem načrtu žele združiti šolanje pomorskega in mornariško-tehničnega kadra v prvih dveh letih šolanja, v katerih bi študirali gojenci temeljne splošno-tehniške predmete na ravni I. stopnje fakultete, nato pa se usposobili za pomorskega in mornariško-tehniškega častnika.

Pomorski častniki bodo morali v naslednjih dveh letih povsem obvladati družbenopolitične, pomorske in posebne stroke in se tako usposobiti za začetne mornariško-častniške dolžnosti. Potem ko bo ustanovljena visoka, ka mornariška šola, si bodo oficirji pridobili z visokošolsko vojno diplomno pravico do častniškega naziva, po opravljeni praksi pa tudi naslov v trgovski mornarici. Poleg tega proučujejo tudi možnost, da bi si pridobili gojenci, ki uspešno končajo študij, še diplomno vojnega inženirja za smer — šibki tok.

Mornariško-tehniški častniki bodo postali po končanem študiju vojaški inženirji oziroma diplomirani inženirji ustrezne stroke, po opravljeni diplomni pa si bodo lahko pridobili tudi določeno kvalifikacijo v trgovski mornarici.

Na mornariški visoki šoli bodo proučevali predvsem profesorji splitskih fakultet pa tudi profesorji drugih jugoslovanskih visokošolskih zavodov. Za učno osebje, ki bo poučevalo na tej šoli, pripravljajo posebej podiplomski študij iz elektro stroke — šibki tok, in sicer pri splitski elektrotehniški fakulteti. Za predavatelje drugih strok, ki bo do poučevali na tej šoli, pa šolajo posamezno tudi častnike na drugih ustreznih fakultetah.

Dokler ne bo ustanovljena mornariška visoka šola v Splitu, se bodo šolali gojenci v mornariško-tehniški akademiji v Pulju, pri tem pa bo sodelovala tudi reška brodersko-strojna fakulteta.

Prvostopenjski program elektrotehniške fakultete študirajo dijaki že štiri leta v pomorski akademiji v Divuljah pri Splitu, nekatere predmete pa predavajo profesorji splitske fakultete.

L. 1971 bodo ustanovili tudi mornariško-tehniško srednjo šolo, ki bo usposabljalna podčastniško osebje vseh strok jugoslovanske vojne mornarice. Tudi zanjo pripravljajo nov učni načrt in predmetnik za štiriletno šolanje. Gojenci bodo dobili diplomno tehniško ustrezne smeri, splošno vojaški in vojaško strokovni predmeti pa bodo po novem učnem načrtu prilagojeni tako, da bodo usposobili diplomante za delo s podrejenim moštvom — na ladjah ter v enotah in ustanovah jugoslovanske vojne mornarice.

V ZAGREBU: VISOKA TEHNIŠKA ŠOLA KOPENSKKE VOJSKE

Ta šola je že l. 1965 uvedla dvostopenjski študij. Pri vpisu v I. stopnjo morajo dijaki opraviti izpit iz matematike, nato pa postanejo gojenci triletno tehniške šole — akademije. Po končanem študiju postanejo podporočniki tehnične službe, dobe višjo strokovno pripravo in naziv inženirja določene smeri. Na službenem mestu opravljajo dolžnost poveljnikov tehničnih vodov ustrezne stroke in postanejo referenti tehnične službe v enotah. Po dveh letih uspešnega dela se lahko vpišejo na drugostopenjski študij, najboljši pa nadaljujejo študij na drugi stopnji tudi brez prejšnje prakse.

Prihodnje šolsko leto bodo tudi v tej šoli uvedli nov način šolanja. Analiza je namreč pokazala, da je za častnika tehniške stroke v JLA nujno potreben strokovni profil častnika z visokošolsko izobrazbo. Glede na to, da je potrebna tudi integracija vojaških tehniških šol, bo od prihodnjega leta naprej usposabljalna ta visoka tehniška šola strokovnjake devetih strok.

Gojenci, ki konča šolo, dobi naslov diplomiranega inženirja določene smeri in čin podporočnika. Na študij sprejemajo tudi dijake, ki so končali gimnazijo in srednjo tehniško šolo in opravili sprejemni izpit iz matematike

ke na akademiji. Odličnim in prav dobrim dijakom ni treba opravljati tega izpita.

STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE IN ZNANSTVENO-RAZISKOVALNO DELO

Tudi v JLA nenehno uvajajo novo tehniko. Po novem učnem načrtu in predmetniku je predvideno načrtno izpopolnjevanje za vse tiste častnike, ki so končali študij na visoki tehniški akademiji kopenske vojske JLA. Z raznimi oblikami podiplomskega študija predvidevajo naslednje oblike usposabljanja: III. stopnjo študija za magistraturo, III. stopnjo študija za nadaljnjo specializacijo in strokovne tečaje za izpopolnjevanje. Za sedaj je na visoki tehniški akademiji že organiziran študij III. stopnje na temo Operacijske raziskave.

Poleg rednega organizira višja akademija tudi izredni študij za tiste častnike, ki zaradi starosti ali drugih obveznosti niso mogli končati izrednega študija.

Ker so bili na višji tehniški akademiji v času od l. 1965 vse preveč zaposleni s šolsko reformo, se šele po l. 1969 lahko posvečajo znanstveno raziskovalnemu delu. Ustrezno bazo za to dejavnost sestavlja 30 znanstvenih laboratorijev, pa tudi ustrezno število zaposlenega osebja: na tem visokošolskem zavodu dela 130 mladih asistentov in predavateljev (od tega okrog 10 doktorjev raznih ved in magistrov), imel tako vsak gojenec visoke

v JLA so prepričani, da bo imel tako vsak gojenec tehniške akademije dovolj možnosti, da se bo posvetil eni od devetih tehniških služb, za katere se šolajo častniki tehniške službe kopenske vojske JLA.

V BEOGRADU: VOJNA AKADEMIJA KOPENSKKE VOJSKE

Po šolski reformi v JLA bo šolala ta akademija poveljniško častniško osebje za štiri vrste JLA (pehoto, oklepne enote, artilerijo in inženirijo). Šolanje bo trajalo štiri leta, prvi dve leti za vse gojence skupno, naslednji dve pa po smerih. Učenci četrtega letnika se šolajo v strokovnih šolskih centrih, tj. zadnja stopnja šolanja in oblikovanja profila častnika JLA.

Z novimi učnimi načrti in predmetniki so se začeli ukvarjati že oktobra 1968. Po novem naj bi dobili gojenci več splošnega znanja, ki bi bilo dobra podlaga za popolnejše strokovno izobraževanje med šolanjem in za nadaljnje izpopolnjevanje v službi. Za družbene vede je namenjeno 13 %, za naravoslovno-matematične in vojaško-tehnične 37 do 57 %, za vojaške pa od 24 do 44 % učnega časa. V novem učnem načrtu bo več naravoslovno-matematičnih in tehničnih strok.

Kronika narodnoosvobodilnega boja v Blejsko- Bohinjski kotlini

Namesto 23. maja, kot je bilo prvotno določeno, bo (zaradi slabega vremena) zaključek letošnje »Kurirčkov pošte« na Pokljuki dne 20. junija. Za ta dan se že pripravljajo, tako da bo to zares pravo praznovanje slovenskih pionirjev in doživetje ob 25-letnici osvoboditve domovine.

Zveza prijateljev mladine je pravkar izdala lično knjižico (Rdeči sneg Triglava», ki jo je napisal pisatelj Tone Svetina in jo podnaslovil: Kronika narodnoosvobodilnega boja v Blejsko-Bohinjski

kotlini 1941—1945. Namenjena mladini je knjižica napisana preprosto in pregledno podaja najvažnejše dogodke in boje v tem delu slovenske zemlje v letih hude preskušnje zlasti učencem od 5. razreda dalje kot dopolnilo šolskemu učenju o NOB za Gorenjsko območje. Knjižica stane 4 din, naroča se na Zvezi prijateljev mladine, Ljubljana, Miklošičeva cesta 16/II.

Od bliska do baterije

Šolski poučni film tovarne »Zmaj« so brezplačno prejele vse šole, ki razpolagajo z ustreznim zvočnim kinoprojektorjem

Zvočni poučni šolski filmi so dijo brez dvoma med najučinkovitejše avdiovizualne učne pripomočke, ki jih sodobna šola uporablja v procesu vzgajanja ter izobraževanja, saj močno delujejo na čutila, čustva in razvijajo se razum učence se mladine. Zategadelj ni dobrih šolskih poučnih filmov nikoli preveč in je želeli, da bi se njihova uporaba v vseh naših šolah kar najbolj razširila in udomačila.

Taka napredna stremeljenja je pred kratkim velikodušno podprla ljubljanska tovarna »Zmaj«, ki je slovenskim šolam poklonila dragoceno darilo. Na lastno pobudo je namreč dala izdelati zvočno črno beli šolski poučni film, ki na nazoren in zgoščen način podaja temeljna spoznanja o mogočni naravni sili — elektriki.

Scenarij za ta 260 m dolgi oziroma 24 minut trajajoči šolski film je napisal znani slovenski strokovnjak fizik, višji univ. pred. prof. Miroslav Adlešič, recenzent je bil prof. France Uršič iz Zavoda za šolstvo, snemalec pa režiser Lojze Jurec.

Z decentno glasbo ter ustreznim besedilom v lepi slovenščini opremljeni film popelje mladega gledalca in poslušalca iz sive davnine, ko se je neblogljeni in neuki pračlovek bal mogočne, vid jemajoče ter oglušujoče hobotnice naravne sile, vse do današnjih dni, ko je nenehno prodirajoči človeški razum to dolgo časa neukročeno moč podredil svoji volji in jo uporabil v koristne namene. Film prikazuje vrsto nad vse zanimivih fizikalnih eksperimentov ter nas seznani s pomembnimi odkritji velikih učnjakov na področju proučevanja

elektrike: Benamina Franklina, Alessandra Volte, Georgesa Leclanchéja in Michaela Faradaya, vse do atomskih fizikov Nielsa Bohra in Ernesta Rutherforda.

Glede na to, da je spiritus agens tega poučnega filma tovarna »Zmaj«, nas niti najmanj ne čudi, če se skozi ves film kot

rdeča nit vleče prikaz razvojne poti, ki je pripeljala od nekdanj dokaj preprostih in nerodnih priprav do izdelave današnjih majhnih in praktičnih, vendarle pa sorazmerno močnih električnih baterij. Za zaključek nas film seznani še s širokim področjem praktičnega izkoriščanja teh

baterij ter nam predloči visoko mehaniziran tehnološki postopek v vodilnem in najmodernejšem jugoslovanskem podjetju suhih električnih baterij v tovarni »Zmaj«, ki jih izdelava dnevno 100 tisoč kosov.

Tovarna je naročila 300 kopij tega filma. Poučni film »Od bli-

Detajl iz visoko mehaniziranega tehnološkega procesa tovarne baterij »Zmaj« v Ljubljani

POGOVOR OB PETDESETIH

»Malo je genijev, ki znajo povedati velike resnice preprosto«

Nekaj vprašanj prof. Cvetku Budkoviču, ravnatelju Glasbene šole Ljubljana-Vič-Rudnik

Prof. Cvetko Budkovič je bil rojen v Ljubljani 14. maja 1920. Šolal se je v Grosuplju, na ljubljanski realni in učiteljski, kjer je maturiral 1. 1940. Študiral je na ljubljanskem konservatoriju, končal srednjo glasbeno šolo in 1. 1955 diplomiral na akademiji za glasbo. Poučeval je na glasbenih šolah Ljubljana-Center, Ljubljana-Vič-Rudnik in honorarno na pedagoški akademiji. Deset let je bil predsednik sindikalne podružnice glasbenih šol, dvajset let je sodeloval pri ZKPO in petnajst let pri glasbeni reviji Grlica. Sedaj je ravnatelj glasbene šole Ljubljana-Vič-Rudnik, predsednik Glasbene mladine Slovenije (osnovna skupnost Ljubljana) in član Glavnega odbora Muzičke omladine Jugoslavije. L. 1985 je bil odlikovan z redom dela z zlatim vencem.

Vaša petdesetletnica vas je zalotila v višji glasbeni šoli kot ravnatelja tega zavoda. Toda: kje ste delali pred tem in s kakšnimi vrstami glasbene dejavnosti ste se ukvarjali?

Ze v osnovni šoli so me uporabljali pri raznih otroških igrah in operetah. Ko sem bil star 16 let, sem že vodil moški pevski zbor ob violini. To sem jemal z roke od desetega leta naprej. Brez tria s harmoniko in kitaro, v katerem sem sodeloval kot violinist, si vaščani v Grosuplju pred vojno niso mogli misliti skupnega ali zasebnega praznika. Violine sem se nato učil pri prof. Gröbmingu na učiteljski in na srednji glasbeni šoli. Toda že sem se znašel v internaciji (v Viscu), kjer sem vodil stočlanski moški zbor. Nastopali smo pred 4000 internanc. V partizanih in po osvoboditvi, ko sem bil zaposlen na ministrstvu za lokalni promet in na ministrstvu za prosveto, sem vodil več moških, mladinskih in mešanih pevskih zborov. Po končani diplomski na akademiji za glasbo sem se dokončno odločil za poklic glasbenega vzgojitelja.

Kdo vas je navdušil za glasbo in zakaj ste postali prav glasbeni pedagog?

Nekega poletnega večera me je zbudilo petje moških glasov. Lepo ubrane harmonije so pritegnile mojo pozornost. Vstal sem in si šel ogledat zamaknjene pevce. Še zmenili se niso zame, jaz pa sem stal ob njih kot začaran...

Ob podobni priložnosti so se zlivili iz šolskega poslopja božajoči toni učiteljeve violine. Te-

Učil sem klavir, violino, harmoniko in kitaro.

Ali se vam ob sedanjem poklicnem delu kdaj stoji po tako razgibani kulturno-prosvetni dejavnosti, v kakršni ste sodelovali pred leti v Grosuplju, italijanski internaciji, v Cankarjevi brigadi, kot partizanski učitelj na Muljavi in na osvobodnem dav sem sklenil, da bom učitelj. In res. Ze od 18. leta dalje sem imel doma celo glasbeno šolo.

Prof. Cvetko Budkovič

ozemlju Bele krajine? Katerega dogodka iz tega obdobja se najraje spominjate?

Tudi po osvoboditvi sem že 20 let v vrvežu bogate kulturno-prosvetne dejavnosti. Najlepše spomine imam z Muljave. Ljudje so bili prisiljeni, še posebej pa moji šolarji. Učelnico smo imeli nasproti Obrščakove izbe; mnogokrat sem v razredu vzel v roke kitaro in zapeli smo vrsto partizanskih in narodnih pesmi, da je odmevalo po okolici. Bili so to zelo dobri in pridni učenci, ki so se za tisti čas veliko naučili. Z zborom in recitatoriji smo nastopili tudi pri odkritju spominske plošče s posvetilom Osvobodilne fronte na Jurčičevi rojstni hiši (marec 1944). Ko so vdrli domobranci na Muljavo in razbili šolski inventar, ni dosti manjkalo, da niso tudi mene pospravili. Toda pravčasno sem se umaknil na okrožje Grosuplje, pozneje pa v Metliko, kjer sem bil pevovodja oficirske šole glavnega štaba Slovenije. Tu sem učil tudi zborovsko petje in nastopil v odlični folklorni skupini pred ameriško, angleško in rusko vojno misijo.

Glasbene šole so postale v zadnjih letih pomembna žarišča kulturnega življenja na posameznih območjih. Ali je tudi viško glasbeno šolo čutili kot enega izmed kulturnih dejavnikov — zlasti med delovnimi kolektivni podjetji?

Viška glasbena šola je bila vedno aktivni pobudnik vsega glasbenega življenja na svojem območju, v šolah, ustanovah, podjetjih, bolnišnicah itd. Se več. Nikoli ni odrekala sodelovanja, pa naj so prišle prošnje od kogarkoli. Zaslovela je po svojih komentiranih nastopih za učence osnovnih šol in po temeljitim strokovnem delu. Redno sodeluje na vseh občinskih javnih prireditvah, v radiu in na televiziji. Vsako leto priredi s svojimi 400 učenci več kot 60 nastopov.

O katerih problemih glasbenega šolstva ste največ razmišljali in pisali?

Na to vprašanje resnično ne bi mogel odgovoriti na kratko. Napisal sem skripta Glasbena zgodovina I. del. Toda področje, ki me tudi zanima, je elementarna metodika violinske igre in vpliv glasbene vzgoje na mladega človeka. O tem sem napisal več člankov. Osebnost nisem nikoli jemal študija instrumenta površno, ker je ta študij najbolj natančen in pogojen v času. To je trdo delo, ki človeka disciplinira in notranje urejuje. Pri obujanju dobre muzike ne odkrivamo samo njene lepote, ampak tudi znanje, kultiviranost, logiko in fantazijo ustvarjalca, ki je boja moral vsrkati več modrosti, če je hotel s svojo nadarjenostjo ustvariti umetniško trajne vrednosti. Takih umetnin je malo, kot je malo genijev, ki znajo povedati velike resnice — preprosto. Glasbeni vzgojitelji bi morali dati mlademu človeku možnost, da se s pomočjo glasbila spoznava z najboljimi stvaritvami, če hočemo, da bo napravil sam, njegov narod in kultura korak naprej.

Ste dobili za svoje delo vedno primerno priznanje — ali verjamete v »hvaležnost« občinstva?

Da, v izjemnih primerih verjamem. Toda, če sem družbi ali sočloveku kdajkoli kaj dobrega posredoval ali storil, na njegovo »hvaležnost« nisem računal. Razočaranja in presenečenja s te strani so mi bila prizanesena. Ne vem kaj pa bi dal, da bi dobila glasbena vzgoja v javnosti več priznanja, saj ga tudi zasluži.

Vprašanja: Marjana Kunelj

TEMELJNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST LJUBLJANA

Komisija za štipendije

RAZPISUJE

60 štipendij za učence in študente, in sicer:

- 40 štipendij za odlične in prav dobre učence srednjih šol in
- 20 štipendij za študente višjih in visokih šol, ki imajo najmanj poprečno oceno 3,5 iz opravljenih izpitov

Dohodek na člana družine prosilca ne sme presegati 600 dinarjev.

Štipendije se podeljujejo predvsem za študij na učnih zavodih, ki izobražujejo pedagoške kader za delo v vzgojno-izobraževalnih zavodih, v skladu s pravilnikom o štipendijskih razmerjih.

Prošnja za štipendijo mora vsebovati:

- ime in priimek prosilca, datum in kraj rojstva
- točen naslov stalnega (in začasnega) bivališča
- prikaz doseganega šolanja in doseženih učnih uspehov
- prikaz materialnega stanja družine in prosilca

Prošnji za štipendijo je treba priložiti:

- potrdilo o šolanju oziroma vpisu
- prepis zadnjega šolskega spričevala oziroma potrdilo o opravljenih izpitih
- potrdilo o poprečnem mesečnem dohodku staršev (zakonca, skrbnika) in potrdilo o prejetem otroškem dodatku
- potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov
- izjavo, da ne prejema drugod štipendije oziroma denarne pomoči
- priporočilo šole (za srednješolce)

Prednost pri dodelitvi štipendije imajo prosilci, ki imajo stalno bivališče na območju ljubljanskih občin. Pri izenačenih pogojih imajo prednost pri podelitvi štipendij tisti prosilci, ki dosegajo boljši učni uspeh in so v slabšem materialnem položaju.

Štipendije za učence srednjih šol se podelijo s 1. septembrom 1970, za študente visokih in višjih šol pa s 1. oktobrom 1970, do konca študija v rednem roku (vključno z absolventskim stažem). Štipendije se podeljujejo mesečno vnaprej, v razponu od 200—300 dinarjev.

Prošnje za štipendije naj prosilci vložijo najkasneje do 15. junija 1970 na naslov: Temeljna izobraževalna skupnost Ljubljana, komisija za štipendije, Ljubljana, Mačkova 1/II, kjer dobe tudi vse potrebne informacije. Kandidati bodo obveščeni o rezultatih razpisa najkasneje do 15. junija 1970. Prepozno vloženi ali nepopolni prošnji komisija ne bo sprejemala.

KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE PRI TIS LJUBLJANA

Rezultati tekmovanja v znanju ruščine

Dijaki I. gimnazije v Ljubljani, za Bežigradom, so s svečano akademijo praznovali 100-letnico rojstva V. I. Lenina. Pod vodstvom prof. Franciške Tomšič so pripravili recital ruske poezije, v katerem so pokazali trpljenje ruskega človeka do revolucije, podoba Lenina in novega človeka po revoluciji. Izmenoma so recitali v ruščini in slovenščini. Spored so poživljali odlomki iz del ruskih komponistov, ki so jih dijaki izvajali na violini in klavirju.

Prisrčno akademijo je Društvo za tuje jezike SRS, sekcija za ruski jezik, izkoristila, da je na njej razglasila rezultate tekmovanja dijakov, ki se učijo ruščine, v znanju ruskega jezika.

V obrazložiti posebne komisije s filozofske fakultete univerze v Ljubljani je bilo rečeno, da so vsi tekmovalci, bilo jih je 69 s 16 šol, pokazali solidno in zelo izenačeno znanje, tako da je bilo zelo težko izbrati najboljši. Med četrtošolci je bil najboljši Branko Belca, gimnazija Maribor-Tabor, ki je edini dosegel vse možne točke. Drugo mesto si po abecednem redu, ker so imele vse enako število točk, delijo Jo-

žica Derganc, I. gimnazija Ljubljana, Irena Hašelj, Murska Sobota, Olga Loštrk, I. gimnazija Ljubljana, Nevenka Podobnik, gimnazija »Jurij Vega« Idrija, Anica Starešinič, gimnazija Ljubljana-Poljana, Majda Škerjanc, gimnazija Maribor-Tabor. Na tretjem mestu sta Danica Gradšnik, gimnazija pedagoške smeri Ljubljana, in Branka Rus, gimnazija Ljubljana-Poljana.

Med dijaki tretjih razredov sta bili najboljši Erika Kržišnik iz Škofje Loke in Anka Puntar iz Novega mesta. Drugo mesto si delita Cvetka Avbar iz Novega mesta in Jelena Helmich iz Nove Gorice. Na tretjem mestu sta Stanka Pungerčar s I. gimnazije v Ljubljani in Vrhanič Radomira iz Tolmina.

Vse nagrajence so navzoči pozdravili s toplimi aplavzi, vodstvo tekmovanja pa jih je nagradilo z bogatimi knjižnimi zbirkami.

Vodstvo tekmovanja je tudi obljubilo, da bo vse naloge vrnilo učiteljem posameznih tekmovalcev, skupno analizo celotnega tekmovanja pa bo objavilo v »Vestniku« Društva za tuje jezike SRS.

M. R.

Otroci in televizija

Malokateri tehnični izum je tako hitro in tako odločno posegel v naše vsakdanje življenje kot izum televizije. Televizija je spremenila način porabe prostega časa, potisnila ob stran radio, kino, gledališče in branje knjig, zožila razgibanost družabnega življenja ter postala eno izmed meril za presojanje višine standarda posameznika ozir. družin.

Kot marsikateri tehnični izum, ki je tudi televizija oklenila zlasti mladina. Ugotovili so celo, da v nekaterih deželah otroci preživijo več časa pred televizijskim sprejemnikom kot v družbi s svojo materjo in očetom. Zategadelj se je pojavilo novo vprašanje, koliko časa otroci lahko presedijo pred televizijskim ekranom, ne da bi to bilo v škodo njihovega zdravja, ter katere televizijske oddaje so zanje primerne, ne da bi se bilo treba staršem bati, da bodo njihova vzgojna prizadevanja ovirana ali pa celo spodkopana.

VIATOR

OSNOVNA ŠOLA PRIMOŽA TRUBARJA LAŠKO

razpisuje za oddelek glasbene šole delovno mesto — UČITELJA KLAVIRJA Pogoj: glasbena akademija ali pedagoška akademija (glasbeni oddelek)

Prošnje pošljite na naslov: Osnovna šola Primoža Trubarja Laško v roku 15 dni od objave razpisa.

Razpisna komisija

GIMNAZIJE VELENJE

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA

Kandidat mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima visoko izobrazbo
- da ima 10 let delovnih izkušenj pri pedagoškem delu

Ponudbe s kratkim življenjepisom, dokazili o strokovnosti in nekaznovanju, sprejema komisija na gornji naslov 15 dni po dnevu objave.

Komisija za volitve in imenovanja

OBČINE ŠKOFJA LOKA

razpisuje na podlagi 3. odstavka 89. člena zakona o osnovni šoli delovno mesto

— RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE ŽELEZNIKI

Pogoji: kandidati morajo izpolnjevati pogoje za učitelja osnovne šole, imeti morajo deset let vzgojno izobraževalne prakse oziroma pet let, če imajo višjo ali visoko izobrazbo in opravljen strokovni izpit

Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa. Prijavo, kolkovano z 1.— din, življenjepis ter dokazilo o strokovnosti, vzgojno izobraževalni praksi in nekaznovanju naj pošljejo kandidati komisiji za volitve in imenovanja skupščine občine Škofja Loka.

Komisija za volitve in imenovanja

SKUPŠČINE OBČINE ZAGORJE OB SAVI

razpisuje na podlagi 89. in 99. člena zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 9/68 in 14/69) delovno mesto

— RAVNATELJA

Osnovne šole »Toneta Okrogarja« Zagorje ob Savi. Pogoji so navedeni v 89. členu navedenega zakona.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev razpisa je treba poslati komisiji za volitve in imenovanja v 15 dneh od dneva objave razpisa.

Razpisna komisija

REPUBLIŠKEGA SEKRETARIATA ZA NOTRANJE ZADEVE SR SLOVENIJE

penovno razpisuje prosto delovno mesto

— UČITELJA ZA SLOVENŠČINO — slavista v strokovni šoli za notranje zadeve v Ljubljani — nastop dela 1. septembra 1970

Pogoj: visoka izobrazba

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati tudi pogoje iz 23. člena zakona o samoupravljanju delovnih ljudi v upravnih organih SR Slovenije in 31. člena temeljnega zakona o notranjih zadevah.

Prijave s kratkim življenjepisom in dokazili o strokovnosti sprejema kadrovska služba republiškega sekretariata za notranje zadeve SR Slovenije, Ljubljana, Kidričeva 2.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi.

SKUPŠČINA OBČINE LENDAVALA

Komisija za volitve in imenovanja

razpisuje na osnovi 89. člena zakona o osnovni šoli (Ur. list SRS, št. 9/68) in 12. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli (Ur. list SRS, št. 14/69) prosta delovna mesta

RAVNATELJEVI naslednjih osnovnih šol

1. ravnatelj osnovne šole »Prežihov Voranc« Bistrica
2. ravnatelj osnovne šole »Jože Talanji-Janez« Dobrovnik
3. ravnatelj osnovne šole »Štefan Kovač« Turnišče
4. ravnatelj osnovne šole Velika Polana
5. ravnatelj osnovne šole »Vinko Megla« Odranci

Kandidati za razpisana delovna mesta morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- da izpolnjujejo pogoje za učitelja osnovne šole (visoka, višja ali srednja izobrazba pedagoške smeri s strokovnim izpitom);
- da imajo najmanj 5 let neposredne pedagoške prakse;
- za delovno mesto pod točko 2 je še pogoj znanje slovenščine in madžarščine

Vloge z dokazili o izpolnjevanju splošnih in posebnih pogojev sprejema komisija za volitve in imenovanja skupščine občine Lendava do 30. junija 1970.

OSNOVNA ŠOLA »NEZNANIH TALCEV« DRAVOGRAD

razpisuje prosta delovna mesta:

- UČITELJA ZA SLOVENSKI JEZIK za določen čas, PRU
- UČITELJA ZA TELESNO VZGOJO, moški, P
- UČITELJA ZA TELESNO VZGOJO ženska, za določen čas, P
- UČITELJA ZA ZGODOVINO za določen čas, PRU
- UČITELJA ZA FIZIKO IN TEHNIČNI POUK PRU
- UČITELJA ZA VARSTVENI ODDELEK, U

Šola nima stanovanj.

Za podružnično šolo OJSTRICA NAD DRAVOGRADOM:

- UČITELJA ZA RAZREDNI POUK, U

Stanovanje v novi šoli in poseben dodatek za delovno mesto.

VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD NOVI TRG LJUBLJANA

razpisuje prosto delovno mesto

— VZGOJITELJICE

Pogoj: končana SVŠ. Rok za prijave do 15. VI. 1970. Nastop službe 1. septembra 1970.

VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD RADOVLJICA

razpisuje naslednji delovni mesti:

— VZGOJITELJICO, VZG

(za nedoločen čas)

— VZGOJITELJICO, VZG

za določen čas

(od 1. 7. 1970 do 1. 4. 1971)

Pogoji: vzgojiteljska šola z diplomom

Stanovanja ni. Prijave pošljite vzgojno varstvenemu zavodu Radovljica do 30. maja 1970.

Popravek:

OSNOVNA ŠOLA PRESERJE

občina Ljubljana-Vič-Rudnik

razpisuje naslednji delovni mesti:

— učitelja za II. razred

PS Jezero

— učitelja za II. razred

CS Preserje

IZOBRAŽEVALNI PTT CENTER

Ljubljana, Celjska 16

razpisuje prosto delovno mesto

— UČITELJA ZA

NEMŠČINO,

ANGLEŠČINO IN

FRANCOŠČINO

Pogoj: profesor s strokovnim izpitom

Stanovanja ni.

Nastop službe 1. 9. 1970.

Delovna skupnost

VRTCA JADVIGA GOLEŽ

v Mariboru na Cesti zmage 28

razpisuje prosto delovno mesto

— RAVNATELJA

Pogoji: poleg splošnih mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje: imeti mora srednjo vzgojiteljsko šolo in vsaj 5 let prakse

Nastop službe 1. 9. 1970. Prijavi naj kandidati priložijo življenjepis in dokazila o izpolnitvi predpisanih pogojev. Rok prijave je 15 dni po objavi.

Delovna skupnost

OSNOVNE ŠOLE

OTOČEC OB KRKI

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

— učitelja za razredni

pouk — U

— učitelja za zgodovino in

zemljepis — PRU ali P

— učitelja za matematiko

in fiziko — PRU ali P

Na voljo je samo eno samsko stanovanje.

Rok za prijave je 15 dni po razpisu.

OSNOVNA ŠOLA SENOVO

razpisuje delovno mesto

— razrednega učitelja

na podružnični šoli

Gor. Leskovec

Lep dodatek za težko delovno mesto.

Na voljo je stanovanje.

Razpis velja do zasedbe.

OSNOVNA ŠOLA TIŠINA

razpisuje naslednji delovni mesti za nedoločen čas:

— učitelja za matematiko

in fiziko — PRU

— učitelja za slovenski in

srbohrvatski jezik —

PRU

Rok prijave 15 dni po razpisu.

Državna založba Slovenije —

oddelek učil

Ljubljana, Mestni trg 26

sporoča, da posluje vsak dan razen sobote od ponedeljka do petka od 6.30 do 14.30 ure.

Ob sobotah je oddelek zaprt.

Knjižne novosti

Državne založbe Slovenije:

LJUBLJANA V ILEGALI — IV.

Četrta knjiga zajetnega in razkošno opremljenega zbornika prinaša dokumente, zgodovinske analize ter spominska pričevanja številnih organizatorjev in udeležencev osvobodilnega boja v okupirani Ljubljani. Zbornik — izšel je ob 25-letnici osvoboditve Ljubljane — zajema obdobje od začetka leta 1943 do konca vojne. — Knjiga velikega formata je bogato ilustrirana (fotografije, dokumenti, likovne reprodukcije, zemljevidi itd.). 656 strani, cena: platno 180 din, polusnje 200 din.

(Založba sprejema naročila tudi za II. in III. knjigo »Ljubljana v ilegali.«)

Louis Adamič: OREL IN KORENINE

Knjiga ameriškega pisatelja slovenskega porekla je kritično in sugestivno pričevanje o času naše velike stiske, ko je komaj nastalo novo jugoslovansko socialistično družbo tlačila stalinska mora. Usodna knjiga za pisatelja: ko jo je pisal, so zahtevali od njega, grozeč mu z umorom, naj odloži pero. Ker ga ni, ga je »Orel« po vsej priliki stal življenje.

644 strani, cena: platno 60 din.

Ilja Erenburg: PORTRETI

Iz Erenburgovih spominov »Ljudje, leta, življenje« je D. Željeznov izbral in prevedel nekaj nad 50 portretov tistih osebnosti, ki jih je avtor srečal, imel z njimi bodisi prijateljske, družabne ali poklicne stike (V. I. Lenin, Aleksej N. Tolstoj, Majakovski, Pasternak, Jesenin, Remizov, Majerhold, Modigliani, Picasso, Nežval, Einstein, Gide, Hemingway, Eluard, Aragon, Stalin itd.) Posamezni »portretiranci« živijo pod avtorjevim peresom v literarno in memoarsko sijajno izrisani podobi.

388 strani, cena: platno 48 din.

Erich Fromm: ZDRAVA DRUŽBA

Avtor, dolga leta profesor sociologije na ameriških univerzah, zdaj profesor za psihoanalizo v Mehiki, je znan kot avtor mnogih pomembnih znanstvenih del (Beg od svobode, Človek po lastni predstavi, Pozabljen jezik itd.) V »Zdravi družbi« obsoja kapitalistični sistem, zlasti njegovo obliko v ZDA in sodi, da je edina pot iz krize, v katero je zašel zahodni svet, v socialističnem sistemu »z udeležbo delavcev pri odločanju in upravljanju«. Knjiga je izšla v zbirki »Moderna družba«.

308 strani, cena: platno 60 din.

William H. Whyte: ČLOVEK ORGANIZACIJE

Avtor, znani ameriški sociolog, osvetljuje predvsem problem, kako vplivajo spremembe v sodobnem svetu na značaj človeka in na njegovo mesto v družbeni organizaciji. Išče pot, kako bi človek postal gospodar organizacije, ne pa njena žrtev. Pri tem posreduje izčrpen opis nastalih sprememb v družbi in v samem človeku. Knjiga je izšla v zbirki »Moderna družba«.

436 strani, cena: platno 75 din

Daniel Defoe: MOLL FLANDERS

Angleški klasik, ki ga pozna ves svet po romanu Robinson Crusoe, je sam označil to svoje delo kot »zgode in nezgode znamenite Moll Flanders in tako naprej, rojene v Newgatu, ki je bila od šestdesetih let zelo razgibanega življenja, če ne štejemo njenih otroških let, dvanajst let vlačuga, petkrat poročena (enkrat celo z rodnim bratom), dvanajst let tatica, osem let kaznjena, pregnana v Virginijo, nazadnje pa je obogatelja, pošteno živela in spokorno umrla, kakor je po njenih papirjih popisal Daniel Defoe.« — Delo je izšlo v zbirki »Svetovni klasiki«.

354 strani, cena: platno 70 din, polusnje 85 din.

K. Kornilovič:

RUSKA UMETNOST OD ZAČETKOV DO KONCA 16. STOLETJA

A. L. Kaganovič: RUSKA UMETNOST 17. IN 18. STOLETJA

Obe deli posredujeta izjemno bogastvo in stilno izvirnost ruske likovne umetnosti in sta v tem smislu edinstveni na našem knjižnem trgu. V obeh knjigah velikega formata je 150 barvnih in nad 80 črno-belih podob, ki dajejo skupaj z razkošno opremo knjigama bibliografsko vrednost.

Cena obeh v platno vezanih knjig je 540 din.

Željko Grum: IVAN MEŠTROVIČ

Monografija posreduje zaokrožen pregled Meštrovičeve umetnosti, njegov veliki ustvarjalni opus ter njegovo pot od kiparja samouka do enega največjih upodabljevalcev 20. stoletja. Jedro knjige predstavljajo reprodukcije Meštrovičevih kiparskih del, ki sugestivno posredujejo lepoto, skladnost in občutenje njegovih skulptur.

190 strani velikega formata, cena: platno 150 din.

»BISERI UMETNOSTI« — ZBIRKA 10 KNJIG

Zbirka je posvečena velikim umetnikom vseh časov: slikarjem, kiparjem in arhitektom. Gre za pravo enciklopedijo umetnosti, v kateri je vsaka knjiga zaključena monografija. V prvi seriji desetih knjig najdemo naslednja imena: TIZIAN, MONDRIAN, RENOIR, POLLOCK, GAINSBOROUGH, MODIGLIANI, REMBRANDT, DEGAS, MICHELANGELO in MIRO. Vsak umetnik je predstavljen z 80 barvnimi reprodukcijami. V vsaki knjigi žepnega formata so tudi podrobni življenjepisni podatki posameznih avtorjev, popisi slik, odmevi kritik in pri mnogih tudi bibliografski podatki.

Cena vseh desetih knjig: 200 din.

Knjige dobite v vseh knjigarnah in pri zastopnikih založbe. Založba vam jih pošlje tudi na dom in nudi ugodnost mesečnega obročnega odplačevanja (najmanjši mesečni znesek 30 din), če jih naročite s priloženo položnico. Izrezano položnico pošljite v ovojnici (z navedbo knjižne vezave) na naslov: DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Mestni trg 26

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS. Zbija štiriinajstredno med šolskim letom. Ureja uredniški odbor, odgovorni urednik Drago Ham.

Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6-II, telefon 313-583. Naslov uprave: Ljubljana, Natorjeva 1, telefon 22-284. Poštni predal: 335-VII. Letna naročnina: 12 din za posameznike, za šole in druge ustanove 30 din. Št. tek. računa: 501-8-26-1. Tiska CZP Ljudska pravica.